Verbraucherzentrale Südtirol
Centro Tutela Consumatori Utenti
Die Stimme der VerbraucherInnen
La voce dei consumatori

Verbraucherzentrale Südtirol

Zwölfmalgreiner Straße 2
39100 Bozen
Tel. 0471 975597
info@verbraucherzentrale.it

Telegram di consumadëures mà/jügn 2023

Newsletter
Wenn Sie im KonsumentInnenschutz auf dem Laufenden sein wollen, abonnieren Sie kostenlos das Verbrauchertelegramm als Newsletter.

Venduda de fin de sajon: dut da nuef de lugio?
I buteghieres muessa dé dant l priesc plu bas dl mëns passà

Dan nia da giut ie unides mudedes la normes n cont dla vendudes de fin de sajon (Decret legislatif n. 26 di 7 de merz 2023, mudazion dl articul 17-bis dl Codesc de defendura di cunsumadëures, che regulea la vendudes spezieles y arbassedes). Ce sort de mudazions porta pa chësta nuviteies per la/i cunsumadëuers y per can ie pa tl Südtirol preudù l scumenciamënt dla vendudes de fin de sajon?

La gran nuvità: pra duc i arbassamënc muessa i buteghieres ndiché l priesc plu bas di 30 dis dan l arbassamënt. Ala medema maniera vëniel nce relevà i "priejes uriginei" che i buteghieres à metù n droa tl tëmp dan l scumenciamënt dla venduda speziela.

I prodoc cumprei pra la vendudes de fin de sajon ne muessa nia mé **vester zënza fai y mancianzes**, ma i muessa nce **"curespuender" ala retlam. I sënies di priejes** muessa cuntenì chësta ndicazions:

1) **l priesc de venduda uriginel**, chël uel dì l priesc plu bas che valova ti 30 dis dan l arbassamënt dl priesc (ora che pra prodoc agreres, maiadives y prodoc a priesc bas)
2) **l arbassamënt dl priesc**, te perzentueles;
3) **l priesc de venduda nuef**, uel dì l priesc arbassà.

La miëura compres possa unì fates sce n ti dà na udleda ala butëighes dan l scumenciamënt dla vendudes de fin de sajon y n se anutea i priejes di prodoc. Mé nsci possen ala fin vester segures de avëi fat n bon afar!

Mo de plu cunsëies n cont dla ciacia al bon priesc ie da liejer online:
(https://www.consumer.bz.it/de)

Sëuraududa di termins:
Te gran pert di chemuns dl Südtirol ie l scumenciamënt dla **vendudes fissà per i 14 de lugio 2023** y la fin per i **11 d'agost 2023**. Ti chemuns turistics, alincontra, scumëncia la vendudes de fin de sajon ai 18 d'agost 2023 y fina ai 15 de setëmber 2023.

Fotovoltaich
Reprejentanc tatelnea pra porta y pieta cuntrac de de plu milesc euro

For inò à cunsumadëures ti ultimi mënsc damandà do pra nëus cuntan che i ie unic cuntatei da na firma cun sënta dedora dal Südtirol pervia de si mplant fotovoltaich. La firma fej al savëi che vosc documënc pra l GSE (Gestore Servizi Energetici) cuntën iregulariteies che toca da unì cumededes, sce no pudessais unì stluc ora dai cuntribuc o che messessais reter i cuntribuc bele giapei.

I cunsumadëures tuchei à sun chëla fat ora n termin cun l culaburadëur dla firma che ie unì da d'ëi a cësa i ciaculan su de stlù ju n cuntrat de servisc de 12 mënsc. Na tlausula dl cuntrat vëij nce danora na **renunzia al dërt de rezescion**. Ma l fin dl dërt de rezescion ie pu propi chël de ti dé ai cunsumadëures te cërta situazions n tëmp de 14 dis acioche i posse valuté sciche toca sce l cuntrat sotscrit dëssa resté valëivl o no.

La ZCS cunsieia: sce assais da unì cuntatei da chësta firma o da d'autri pitadëures de de tei servijes metëve, dan che sotscrijëis l cuntrat, diretamënter n cuntac cun l ufize tecnich che ve à sustenì a scrì ora l formuler dla dumanda de cuntribut pra l GSE y damandëde n tlarimënt.

I priejes di combustibli toma

Mo plu sparanies sce n se l lascia mené l combustibl a de plu persones tla ujinanza

I ultimi relevamënc dla ZCS mostra i arbassamënc di priejes di combustibli. Scebën che tl cunfront cun l utober dl 2022 iel sta de gran arbassamënc (nchin al 62%) ie i priejes mo for bendebò plu auc che dan cater ani.

L svilup di priejes aldò di relevamënc:

Combustibl	Cunfrontt utober 2022 cun merz 2023	Cunfront merz 2023 cun merz 2019
Pellets	-52%	+20%
Gas	-62%	+37%
Uele	-18%	+19%
Gas licuid (tanch)	- 20%	+25%
Sciaudamënt da dalonc (biomassa)	+4%	+6%
Lënia	0%	+20%
Ziples	+4%	+10%

Sce n se lascia mandé deberieda l combustibl a de plu persones y sce n otimisea l sistem de sciaudamënt sparanien cosć.

Sce n compra l combustibl te de majera cuantiteies possen suvënz sparanië zeche. Cunsënies deberieda cun i ujins possa vester n vantaje.

Cunsëi dla ZCS: tlarì dan apusté tant che n possa sparanië tl cajo de na majera apusteda.

Tres na regulazion a drët dl sistem de sciaudamënt y n cuntrol idraulich spezifich ne possen nia mé sparanië energia ma nce eletrizità per la pompes de zirculazion. Sparanies dl 15% ne ie tlo nia reres.

Cunsëi dla ZCS: Per fé n cuntrol idraulich spezifich iel puscibl giapé cuntribuc provinziei danter l 40% y l 80%. N alternativa a chësc possen nce se nuzé dla detrazion dla spëisa dala chëutes.

Salons de belëza, cunsëies per na vela cuscienta

Tl scumenciamënt dla "bela sajon" ulëssa truepa/truep cunsumadëures fé deplù per la cura de si corp. La majera pert di/dla cunsumadëures chir po n salon de belëza adatà per arjonjer la "metuda n forma" dejidreda.

Purtruep possel datrai suzeder che l resultat ne ie nia na "pupelneda cosmetica" ma stritoc puech plajëui cun l salon de belëza te chël che n se à metù tla mans: vel' cures miraculëuses che ne à abù deguna fazion o pachec de tratamënt "particularmënter a bon priesc" che n ne possa nia plu lascé vester o tl piec di caji nchinamei dans durëivli pervia che l salon de belëza ne ie nia cualificà.

La ZCS à perchël metù adum na plata de nfurmazion nueva per i/la nuzadëures de chisc servijes cun cunsëies per na vela cuscienta dl drë' salon de belëza y cun truepa nfurmazions sun i dërc di/dla cunsumadëures. Te chësta plata de nfurmazion tlarions oradechël cie che ie da ntënder cun "zënter de belëza", ce tratamënc che ie lascei pro y ce mesures de prutezion che dassessais tò per pudëi ti afidé cun crëta vosc corp a mans spezialisedes.

La plata de nfurmazion dla ZCS ie da pudëi liejer (https://www.consumer.bz.it/de).

Co possa pa uni singula persona limité la produzion de plastica?

L di dl ambient di 5 de juni de chëst ann ie dedicà al cumbat contra l refudam de plastica. Materiai sintetics, nce la microplastica, ie danz purtruep deventei unipresënc tl ambient naturel. Oradechël gauja la produzion y l smaltimënt de materiai sintetics da materiai fossii emiscions de gasc sera.

N l di mundiel dl ambient vën uni persona ncurajeda a fé zeche contra l'onda de plastica: fé pea pra n'azion de netamënt pra n ruf, na spiagia o da mont su, schivé la microplastica canche n compra ite canche n ie a cësa o n vacanza, cialé de ne tré no demez plastica, adurvé cosses che n possa nuzé plu suvënz y nia mé n sëul iede, tré sëura l guant tan giut che la va y ti dé la preferënza a guant de produzion ecologica y solidala.

Per maië zënza adurvé massa plastica cunsieia la ZCS:

- Buëde ega de spima mpede buandes ora de bozes o bostli.
- Tulëde pea, canche sëis ncantëur, na boza da adurvé for inò.
- Na tascia da adurvé plu iedesc dassëssa for vester dan man.
- Cumprëde, canche la va, la versura y verdura o l pan zënza mpacamënc.
- Cuntenidëures per maiadives da stlù y draps de cëira d'eves te mesures defrëntes ie n'auternativa per folies y sachetli de plastica.

- Per de majera cuantiteies (p.ej. copa da 500 g) vëniel n raport al cuntenut adurvà de manco material de mpacamënt che per de pitla porzions.
- Tulëde l dlacin tl cone y nia tla copa de plastica.
- Povester pudëis pra l automat dal café te vosc post de lëur crì ora la pusciblà “zënza got” y ve lascé ora l café te vosta copa.
- Sce urganisëis picknicks y festes de cumpliani per i pitli fajëdel daujin a na funtana cun ega da bever y tulëde pea de drë goc, taieresc y furchëtes y sciadons.

De plu nfurmazions sot a: https://www.consumer.bz.it/de/wie-kann-jeder-einzelne-den-plastikmuell-reduzieren

L bon afar cun l dé inant i credic de chëuta: La banches ne mantën nia si mpermetudes a usc Esplojion dla spëises per tlienc y tlientes

Da n valgun ani iel la pusciblà de dé inant a terzi, p.ej. a banches, la detrazions dala chëutes per mesures tl ciamp dl frabiché. Dantaldut pra l “Superbonus 110%”, che ie da detré tl tëmp de 5 ani, ie chësta pusciblà unida nuzeda da trueps (ënghe ajache la chëutes che n ova da paië ne curiva nia la somes curespundëntes).

Ti ultimi mënsc iel unì a se cunsië pra la ZCS de plu persones che ov,a canche les ova metù man de frabiché, fat ora cun si banca, y chël belau for a usc, de dé inant l credit de chëuta. Ma canche la jiva de prejenté definitivamënter i documënc per dé inant chësc credit de chëuta se damandova la banches te n iede spëises plu autes de chëles cuncurdedes. Te un n cajo ie la pert damandeda dl credit de chëuta jì su dal 8% al 16%, cossa che curespuend al dopl fat ora; per i/la cunsumadëures se àl nsci purtà pro cosć nia aspitei de ntëur n 40.000 euro.

Chësc cumpurtamënt da pert de n valguna banches ie, a dì bel l’aurità, scandalëus y l ruina la crëta di tlienc y dla tlientes. La banches dassëssa mantenì si permetudes fates a usc – y sce chësc ne ie nia puscibl muessa la tlientes y i tlienc debota unì nfurmei dla mudazions, acioche i ebe mo la pusciblà de se crì n’alternativa.

Lista per la vacanzes

L tëmp dla vacanzes ie dan porta. Ma dan se goder la paussa meriteda dassëssen te y ntëur cësa tenì cont de chësc y de chël.

- Studé dlaciadoies y freezer

Njins de sfreidamënt sciche dlaciadoies y freezer dassëssa tan inant puscibl unì svuetei dan che n se n va n vacanza. Sce i njins vën oradechël studei ntan la vacanzes cumporta chësc nce n sparani d'eletrizità. Ma metëde verda: La portes di njins dassëssa te chësc cajo unì lascedes daviertes per schivé che l se forme de stlet tofs o mufes.

- Tré ora l stecher pra i aparac eletrics

Destaché duc i aparac sciche l computer, la stampanta, la televijion, lampes mpe, bëujes da dënz eletrics y cosses semientes y nia mé i studé. Nce nsci possen sparanië eletrizità.

- Studé l boiler eletrich

Nce l boiler eletrich dassëssa unì menà ju dan che n va n vacanza. Do la feries dassëssel po unì sciaudà su dassënn per rejons igieniches (a almanco 65°).

- Stlù vieresc y portes sciche nce la portes de śolder y de ciulé

- Simulé presënza cun ëures a tëmp o tres d'autra tecniches (no mustré l'assënzes tres fotografies ti social media)

- Schivé de lascé ncantëur aiuc da jì ite (sceles, cstiei y cosses semientes ne dassëssa nia unì lascedes ncantëur)

Adebitamënt sun l cont curënt
Ve ëis'a ntendù dal estrat bancher che l ve ie unì fat n adebitamënt nia giustificà, cie fé?

Bera M. à pra l ultim cuntrol de si estrat bancher messù cunstaté che l ti ie unì adebità tres SDD (ex RID) cin somes defrëntes de de ndut plu de 1.000 euro che ie n pert jites al "Facile Energy" y n pert l "Servizio Energetico Italiano". L ne ova dant mo mei audì zeche de chisc furnidëures de energia y nianca da pensé no che l ti ëssa fat avëi si numer IBAN. Perchël àl damandà do pra la ZCS: "Cie possi pa fé per giapé de reviers ch'sta somes?"

Nëus ti on cunsià a bera M. de se damandé debota per scrit la retuda dla somes y n tlarimënt prezis dla ntraunida. Oradechël ti ons cunsià de se damandé da si banca l'ativazions dl nsci tlamà **"pruzedimënt de ghiranza de retuda interbancher"**. Chësc pruzedimënt vëija danora che l tlient/la tlienta possa se damandé da si banca tl cajo de adebitamënc bancheres che ne ie nia unic autorisei (de chësc dassëssen vester segures!) tl tëmp de 13 mënsc la retuda dla somes adebitedes (articul 9, coma 1 dl decret legislatif n. 11 dl 2010).

Sun chësta à bera M. damandà da si banca l'ativazion dl pruzedimënt y do n valgun dis ti ie la somes adebitedes sun si cont inò unides acreditedes.

Ce craitles de verzon ti sà pa nce bones al'eves?

Ai 22 de mei vëniel uni ann festejà l di internaziunel dla varietà biologica. Aldò dla UNESCO ie la varietà biologica la fundamënta per l bënsté dla persona.

A sustenì la varietà biologica tl pitl possa purté pro verzons, "verzons da śolder" y casses cun craitles – ajache craitles sciche la **minza, l origano, l tim, l manestech y l borac** pieta **al'eves y a d'autri insec** netar y stuep da flëures. Sambën possa na pert de chësta ierbes bele unì adurveda te cësadafuech dan che les flëur. Ma n dassëssa tenì su na pert dla plantes y les lascé flurì per i insec. La minza, l origano, l tim y l manestech ie plantes da de plu ani y ne muessa nia unì sentedes uni ann da nuef. L borac, alincontra, ie na planta de n ann.